

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

Het college van Burgemeester en Wethouders
van de gemeente Zwolle
Postbus 10007
8000 GA Zwolle

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

Contactpersoon

Drs. M.A. Kok
T 033 - 421 7 421
m.kok@cultureelerfgoed.nl

Onze referentie

CIK-2015-338

Olo aanvraagnummer

1729269

Datum

Betreft

Advies omgevingsvergunning monumenten (art. 2.1, lid 1,
onder f, en 2.26, lid 3, Wabo en art. 6.4, lid 1, onder a, Bor)

Gegevens beschermd monument

Naam	Gouvernementsgebouw
Adres	Diezerstraat 80
Postcode/plaats	8011 RJ, Zwolle
Gemeente/provincie	Zwolle/OV
Monumentnummer	41639

Geacht college,

Op 20 april 2015 vroeg u mij u te adviseren over de voorgenomen wijziging(en) van bovengenoemd monument. U heeft mij daartoe de aanvraag om een omgevingsvergunning toegezonden. Het plan is opgesteld in opdracht van Dela Vastgoed B.V. te Eindhoven door B+O Architectuur en Interieur te Meppel. Het monument wordt in gebruik worden genomen als winkel voor Zara.

Over zowel het Gouvernementsgebouw als de Statenzaal (die in dit plan buiten beschouwing wordt gelaten) zijn sinds 2013 meerdere gesprekken gevoerd. Tevens is onderzoek gedaan naar de 'waarden en ruimte voor transformatie' door Het Oversticht, zie "Voormalige Provinciale Griffie: Gouvernementsgebouw & Statenzaal" d.d. augustus 2013. Door de gemeente Zwolle zijn ruimtelijke randvoorwaarden opgesteld, zie "Stedenbouwkundig Programma van Eisen bouwblok Diezerstraat 80 / Spoelstraat", d.d. 21-11-2014, bij mij per mail binnengekomen op 28-11-2014.

Over het plan heb ik u twee keer een pré-advies gegeven (AWT-2014-388 en een aanvulling op 28 januari 2015). Bij de beoordeling van de aanvraag heb ik de stukken betrokken zoals deze zijn ingediend, geregistreerd onder nummer CIK/2015/338.

Het plan

Aan u wordt een omgevingsvergunning gevraagd voor de volgende activiteiten. Het rijksmonument aan de Diezerstraat 80 wordt ontdaan van de zeer royale aanbouw aan de achterzijde, die ten tijde van de herbestemming tot bibliotheek/leeszaal uit 1986 is gebouwd. De gevolgen van de aanbouw en de herbestemming waren destijds voor het monument groot. De ruimtelijke structuur van het monument - met name op de beganegrond - en het aanzicht aan de achterzijde wijzigden sterk.

De aanbouw uit 1986 wordt in voorliggend plan gesloopt en vervangen door een nieuwe en wederom grote aanbouw (twee en deels drie verdiepingen hoog), die volledig in gebruik wordt genomen als winkel- en opslagruimte. De aanbouw wordt tegen de achterzijde van het monument geplaatst. Wederom zijn de gevolgen voor de nog bestaande ruimtelijke structuur van het monument groot. Op de beganegrond wordt de nog bestaande structuur verder aangepast aan de benodigde winkelruimte. Op de eerste verdieping wordt de nog bestaande indeling met trap en de achtergevel vrijwel geheel gesloopt. Op de bijgevoegde slooptekeningen is dit goed zichtbaar. De achtergevel wordt hier op hoofdlijnen behouden, zodat het winkeloppervlak zo groot mogelijk kan worden. De voorgevel wordt eveneens gewijzigd. In het middenrisaliet wordt de middelste doorgang afgesloten en als etalage ingericht. De 2 x 2 vensters aan weerszijden van het risaliet, worden verlaagd doordat de natuurstenen borstwering onder deze vensters wordt verwijderd tot aan de plint. Achter deze vensters worden etalages ingericht. De bestaande kozijnen, vensters en entrees op de beganegrond worden vervangen door nieuwe kozijnen en indelingen. Of de natuurstenen profiel detaillering van 'plint en lambrisering' langs de vensters en entrees moet worden aangepast is niet duidelijk. Eveneens is niet duidelijk of de aftimmering aan de binnenzijde van de vensters volledig wordt verwijderd of op onderdelen wordt behouden. Het interieur van de beganegrond en de eerste verdieping van het monument en de nieuwe aanbouw worden voorzien van een nieuwe afwerking, die het beoogde winkelconcept zal ondersteunen.

In het monument bevinden zich op een aantal plaatsen bijzondere bouwhistorisch waardevolle onderdelen die afkomstig zijn uit het reeds gesloopte gouverneurshuis. Een plan met een overzicht van deze onderdelen en een plan voor herplaatsing van deze onderdelen, is niet bij de ter advisering voorgelegde stukken gevoegd.

Planbeoordeling en motivering

Gelet op het monument en de ingreep heb ik de volgende aspecten meegewogen:

- De registeromschrijving van bovengenoemd rijksmonument (www.monumentenregister.cultureelerfgoed.nl)
- Aanvullende waardestelling/bevindingen
- Bouwkundige/bouwhistorische aspecten
- Architectuurhistorische/architectonische aspecten
- Ruimtelijke/stedenbouwkundige aspecten
- Duurzaamheid
- Functie/herbestemming/bestemmingplan
- Het gebruik van het monument (artikel 2.15 van de Wabo)
- Is er met een minder zware ingreep hetzelfde te bereiken?

Op grond hiervan beoordeel ik het plan als volgt.

Aanbouw

Zoals ik reeds in mijn eerdere adviezen heb aangegeven, heb ik tegen het slopen en vervangen van de bestaande aanbouw door een nieuwe, zeer doordacht ontworpen en op de plek passende aanbouw, geen overwegende bezwaren. Door het ontwerp en de indeling van de gevels, de alzijdigheid van het gebouw, de vormgeving van de kap (waardoor het gebouw een bijzonder rol gaat spelen binnen het historische dakenlandschap van Zwolle) en de voorgenomen materialisatie ben ik van mening dat de nieuwe aanbouw de binnenstad van Zwolle kan verrijken. Ik verwijs hierbij graag naar een citaat uit het "Stedenbouwkundig Programma van Eisen bouwblok Diezerstraat 80 / Spoelstraat", d.d. 21-11-2014, waarin weergegeven wordt dat er een continue dynamiek in de middeleeuwse stad aanwezig is: "De locatie van de bibliotheek bevindt zich in het deelgebied van de 'middeleeuwse stad'. De ruimtelijke structuur in de middeleeuwse stad is complex en gelaagd. Het huidige beeld is het resultaat van veranderingen en aanpassingen over pakweg 1000 jaar. In aanvang is de topografie van de historische stad gevormd door de natuurlijke ondergrond, wegen en waterlopen. Door de tijd is er echter een continue dynamiek van culturele, sociale en economische processen die het stadsbeeld verder hebben gevormd. De meeste veranderingen zijn beperkt van schaal en omvang en verlopen langzaam. Er zijn ook kantelmomenten, aanpassingen en ingrepen te onderscheiden die in korte tijd van grotere invloed zijn geweest op het beeld van de stad. Soms met een versterkend effect op het stadsbeeld maar ook soms met een minder gewenst effect."

Voorgevel

Dat de grootte van beide vensters aan weerszijden van het risaliet wordt gewijzigd (ten koste van de borstwering tot aan de plint) is kennelijk onvermijdelijk gezien de beoogde nieuwe functie van het pand. Er zijn naar mijn mening wel subtielere varianten en oplossingen mogelijk, zoals ik in eerdere adviezen heb aangegeven. De al in een eerder stadium doorgevoerde handhaving van de vensters en vensterindeling op de verdiepingen is een positieve planaanpassing die het karakter van het monument recht doet. Wat betreft de bestaande detaillering van het natuursteen van plint en borstwering, adviseer ik om deze niet te wijzigen ten behoeve van nieuwe vensters/entrees.

Ruimtelijke structuur en casco

De voorgenomen sloop van onderdelen van de nog bestaande ruimtelijke structuur en de achtergevel van de eerste verdieping van het monument is aanzienlijk. Mijn voorkeur gaat uit naar behoud van meer onderdelen van deze bestaande inpandige structuur en de achtergevel. Mijn voorstel om met alternatieven voor een meer integraal behoud (en daarmee het behoud van de 'historische leesbaarheid' van de verdiepingen) te komen, zijn in het DO niet gehonoreerd.

Bouwfragmenten

Met betrekking tot de oudere bijzondere bouwfragmenten uit het reeds gesloopte Gouverneurshuis, die vanwege de herbestemming moeten worden verwijderd, adviseer ik om deze te inventariseren en de onderdelen elders, in een pand dat verbonden is met de historie van Zwolle als provinciehoofdstad, te herplaatsen.

Technisch herstel

Op de plannen om het monument weer in een technisch goede staat te brengen en het pand de komende jaren goed te onderhouden adviseer ik u deze te laten uitvoeren volgens de richtlijnen die vermeld staan op: www.stichtingerm.nl

Conclusie en aanbevelingen

Tegen het slopen van de bibliotheek-aanbouw uit 1986 en het vervangen van deze aanbouw door een royale nieuwe aanbouw in een bijzondere vormgeving heb ik geen bezwaren. Dat geldt ook niet voor de ambitie om het monument en de aanbouw een dusdanige bestemming te geven waardoor de Diezerstraat en de directe omgeving in economisch opzicht een grotere aantrekkingskracht zullen krijgen. Om deze ambitie waar te kunnen maken, moeten enkele onderdelen van het monument (indeling eerste verdieping, achtergevel eerste verdieping en de borstwering onder de vier vensters in de voorgevel) worden opgeofferd. Ik constateer dat de opdrachtgever geen speelruimte heeft weten te creëren zodat deze onderdelen meer integraal behouden zouden kunnen worden.

Tot slot wil ik u graag enkele aanbevelingen meegeven.

- Ik adviseer om zoveel mogelijk betimmeringen aan de binnenzijde langs vensters en entrees in situ te behouden en de nieuwe interieurafwerking hieraan aan te passen;
- Ik adviseer om de bestaande natuurstenen details van de plint en borstwering van de voorgevel niet te wijzigen, maar het ontwerp van de nieuwe vensters en entrees hieraan aan te passen;
- Wat betreft het verwijderen van de vensters op de beganegrond in de voorgevel en op de verdieping in de achtergevel, deuren en trap op de eerste verdieping, het glas-in-loodraam boven de entree en de aftimmering aan de binnenzijde van de vensters, adviseer ik om de onderdelen die een monumentale waarde vertegenwoordigen te inventariseren en na ontmanteling op te slaan in het monument, zodat hergebruik in de toekomst mogelijk is;
- Wat betreft de bouwfragmenten uit het reeds gesloopte gouverneurshuis, adviseer ik om deze onderdelen te inventariseren en een nieuwe plek voor deze onderdelen te vinden, waardoor de relatie met Zwolle als provinciehoofdstad wordt behouden.

Voor meer informatie over restauratiekwaliteit verwijs ik u naar:

www.stichtingerm.nl

www.monumentaalschilderwerk.nl

Vragen

Mocht u nog vragen hebben over de inhoud van dit advies, dan kunt u contact opnemen met de contactpersoon die in het briefhoofd vermeld staat.

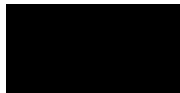
Afschrift en tekeningen

Graag ontvang ik een afschrift van het ontwerpbesluit en te zijner tijd een afschrift van uw definitieve besluit met de bijbehorende stukken.

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
namens deze,
de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed,

ir. Paul Schaap
hoofd regio Noord-Oost

Behoort bij CIK-2015-338

Datum

28-5-2015

Brief opgesteld door

drs. M.A. Kok

Doorboeken in Docman

Medeparaaf

Eindparaaf

Afschriften aan

Het hoofd van de Regio Noord-Oost

Henry van der Wal

Marlijn Baarveld

Gerhard Eshuis/CIK

Peter Nijhof